

Educar cara al sol

Presentació

El franquisme va ser el règim dictatorial que hi va haver a Espanya entre 1939 i 1975 i que, sens dubte, va deixar una important petjada en la història. Aquest treball de recerca ha estat realitzat per saber si la dictadura de Francisco Franco va afectar les escoles i, si va ser així, com va ser l'educació que es va portar a terme llavors i com aquesta educació ha afectat la societat.

S'ha decidit realitzar aquest projecte sobre l'educació durant el franquisme a causa del meu gran interès i passió cap als fenòmens de l'educació i la història.

La hipòtesi parteix de la qüestió següent: Hi va haver adoctrinament durant l'etapa franquista? Per respondre a aquest plantejament, s'han marcat diversos objectius: saber quina va ser l'afectació franquista en la societat, fer un estudi del context històric en què sorgeix l'escola franquista, dur a terme una investigació sobre les diferents legislacions educatives i també una anàlisi del funcionament de les escoles.

Metodologia

S'ha volgut investigar si la hipòtesi és certa. Per tant, per assolir els objectius no només s'ha necessitat saber el context històric, sinó també realitzar diverses entrevistes, ja que les opinions dels testimonis i les aportacions dels experts han

estat imprescindibles. Aquestes han requerit una gran inversió de temps a causa que s'havien de fer presencialment, perquè havien de ser gravades per realitzar un vídeo documental que resumeix i destaca els aspectes més importants i les conclusions del treball.

Cos del treball

Aquest projecte consisteix en un marc teòric que engloba la Segona República (1931-1936), el franquisme (1939-1975) i la Transició (1975-1978). De cada etapa s'ha analitzat el context històric i la situació política, econòmica i social que es va viure als territoris d'Espanya i a Catalunya en concret, ja que van ser les zones més afectades. També s'ha analitzat l'educació en ambdós territoris durant els tres períodes: en què es basava, com es portava a terme, quina importància tenia i quines eren les lleis que la regien.

Consta d'una part pràctica basada en entrevistes, que s'han fet a deu testimonis i a dos experts. Els testimonis tenen edats diverses, des dels 57 fins als 89 anys, i també s'han criat i han viscut a diferents zones d'Espanya. S'ha escollit aquesta mostra de persones que van rebre l'educació franquista per tal d'obtenir unes conclusions al màxim d'objectives possible, ja que la dictadura de Franco va passar per diverses etapes que van influir sobre el sistema educatiu i el van fer variar.

Els professionals entrevistats han estat el Dr. Joan Soler i Mata, expert en pedagogia i actualment professor a la Universitat de Vic, i la Dra. Marcela Isabel Lucci Carrero, experta en història contemporània i actualment professora a la Universitat de Girona. Per tal d'acabar de complementar el treball, també s'ha realitzat un vídeo documental que resumeix i destaca les parts més importants de les entrevistes per tal de transmetre una visió més general del cos i les conclusions del treball.

En diverses ocasions, durant el cos del treball, es fa referència als annexos, ja que és on es poden trobar totes les entrevistes, les lleis educatives senceres de cada època i el vídeo realitzat.

Conclusions

Amb aquest treball de recerca s'ha pretès saber quina va ser l'educació que es va portar a terme durant l'època franquista i com aquesta educació va afectar la societat, a partir de la hipòtesi que, durant la dictadura de Franco, l'educació es va utilitzar com un mitjà d'adoctrinament per implantar i mantenir el règim.

L'educació es va veure afectada des del primer dia fins a l'últim. Estava infravalorada, ja que l'Estat se'n va desfer i aquesta va quedar en mans de l'Església. A causa d'això, els continguts que s'impartien eren els de la religió catòlica i la ideologia franquista i, sobretot a la primària i a les escoles públiques, els mestres eren monjos o capellans i hi havia assignatures amb una finalitat totalment adoctrinadora com la Formació

del Espiritu Nacional. Durant el segon franquisme, és a dir, en la darrera etapa de la dictadura, l'adoctrinament ideològic que es portava a terme a les escoles va disminuir i es van aplicar lleis que suposaven una millora educativa; tanmateix, el poder religiós i la importància de Franco i la pàtria continuaven intocables.

Ningú no té un mal record dels seus anys d'escolarització. És per aquest motiu que s'ha arribat a la conclusió que els testimonis s'han adonat de l'anormalitat del seu passat escolar en l'actualitat i no en el moment en què el van viure.

No obstant el pèssim sistema educatiu i la seva duresa, els testimonis afirmen no estar afectats per l'educació franquista que van rebre. El franquisme forma part de la seva vida i sempre recordaran la duresa dels càstigs, la importància de la religió, la prohibició del català, la falta de llibertat i altres dels mètodes repressius que Francisco Franco va aplicar per aconseguir l'Espanya que ell desitjava. No consideren que els hagi marcat notòriament perquè l'educació escolar no ho pot tot, en la formació de les persones.

Les experiències traumàtiques, l'adoctrinament i la repressió viscuda han fet que els testimonis no en tinguin un bon record, però la majoria miren el passat amb un cert optimisme, ja que, gràcies a aquest, s'han adonat de la importància que té l'educació i seguir evolucionant. Això sí, l'educació franquista els ha ensenyat una cosa que només la dictadura de Franco podria ensenyar: que allà no hi hem de tornar.

Bibliografia i webgrafia

LLIBRES: – Benet, J. (1979). *Catalunya Sota El Règim Franquista*. Barcelona: Editorial Blume. – Casanova, J.; Gil Andrés, C.; De Riquer, B.; Mainer, J.; Martínez de Pisón, I.; Moradiellos, E.; Nash, M.; Preston, P.; Sánchez, A.; Viñas, A. (2015). *40 años con Franco*. Barcelona: Editorial Planeta S.A. – García, M.; Gatell, C.; Rísques, M. (2016). *HB Història. Batxillerat*. Barcelona: Vicens Vives. – Preston, P. (1986). *La Guerra Civil española: reacción, revolución y venganza*. Barcelona: Debolsillo. – Preston, P. (2016). *La Guerra Civil española*. Barcelona: Penguin Random House Grupo Editorial, S.A.U. – Vinyes, R.; Armengou, M.; Belis, R. (2002). *Els nens perduts del franquisme*. Barcelona: Proa. – ARTICLES: – Amer Planas, M. de la P. «El tractament del català durant l'època del franquisme en l'educació». Universitat de les Illes Balears, 2015. [Treball fi de Grau] – Caralt, A. «Què va ser el franquisme?» *Revista XQ* (28 octubre 2019). – Casanoves, J.; Soler, J.; Tort, A. «L'impuls de l'educació durant la Segona República: l'ensenyament públic a Osona (1931-1936)». *Ausa*, núm. 157 (2006), p. 393-434. – Hernández, J. «Política y educación en la Transición democrática española». *Foro de Educación*, núm. 10 (2008), p. 57-92. – Moreno, V. «Características generales del franquisme». *Sàpiens* (26 abril 2011). – Pérez, M. «La enseñanza en la Segunda República». *Revista de Educación*, núm. extra 1 (2000), p. 317-332. – Rodríguez, R. (2008). «La educación en la Transición política española: biografía de una

traició». *Foro de Educación*, núm. 10 (2008), p. 93-110. – Valls, X.; Risques, M. «La repressió franquista». *Sàpiens* (28 abril 2019). WEBS: – Alonso de Diego, M. (-). *La educación en el Régimen franquista*. -, de Arthistoria. <<https://www.arthistoria.com/es/contexto/la-educación-en-el-régimen-franquista>> – Contreras, J. (2017). *Las Misiones Pedagógicas: el ejercicio de la inclusión social*. -, de Universidad Isabel I. <<https://www.uil.es/blog-uil/las-misiones-pedagogicas-el-ejercicio-de-la-inclusion-social>> – Moreno, V. (2011). *La República d'esquerres: el bienni reformista*. *Sàpiens*, 1. Moreno, V. (2011). <<http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/2011/03/17/la-republica-d'esquerres-el-bienni-reformista/>> – Termens, M. (-). *L'escola durant el franquisme - L'escola franquista*. -, de <http://apliense.xtec.cat/prestatgeria/c5006732_2036/lilibre/bookcontents.php?page=2&ion=4&viewis=&username=>> – (-). (2013). *Esquemes Història d'Espanya - Segle XX*. -, de <<https://historiata.files.wordpress.com/2013/11/esquemes-histc3b2ria-despanya-segle-xx.pdf>> – (-). (abril 07, 2018). *Pacte de Sant Sebastià*. -, de Gran Enciclopèdia Catalana. <<https://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0060749.xml>> – (-). *La Segona República (1931 - 1936)*. -, de Butxa Web. <<http://www.buxaweb.cat/dossiers/segonarepublica.htm>> – (-). *La Segona República espanyola (1931 - 1936)*. -, de Butxa Web. <<http://www.buxaweb.com/historia/temes/escat/segonarepublica.htm>> – (-). *Les transformacions econòmiques i socials a l'Espanya del primer terç del segle XX* -, de Portal d'Història. <<https://www.portaldhistoria.com/portafoli-història/transformacions-econòmiques-i-socials-a-espanya-al-primer-terç-del-s-xx/>> – (-). *Esquemes i resums d'història d'Espanya - La segona república espanyola (1931 - 1936)*. -, de <<http://www.ro-saisabelgari.com/arxiu/IIrepublica.pdf>> – (-). *TEMES D'HISTÒRIA D'ESPANYA - La Segona República Espanyola (1931-1936)*. -, de <<https://quinsegon.files.wordpress.com/2015/01/02-el-bienni-reformista.pdf>> – (-). *Història*. -, de Selectivitat. <<https://selectivitat.cat/doc/2nTrimestre.pdf>> – (-). *Formació de mestres*. -, de Universitat de les Illes Balears. <https://gedhe.uib.cat/inventari/formacio_mestres/> – (-). *El franquismo: desarrollo económico y transformaciones sociales (1959 - 1975)*. -, de Dudashistoria. <<https://es.slideshare.net/dudashistoria/el-franquismo-1959-75>> – (-). *El franquismo*. -, de Acceso. <<http://acceso.ku.edu/unidad2/sucesos/franquismo.shtml>> – (-). *España durante el franquismo*. -, de Kairos. <http://iris.cnice.mec.es/kairos/enseñanzas/bachillerato/espana/franquismo_00.html> – (-). *Transició i democràcia (1975 - 1996)*. -, de Butxa Web. <<http://www.buxaweb.com/historia/temes/escat/transicio.htm>>
